

La Selva de Mar: deute municipal versus burocràcia borbònica, 1758-1775¹

Jordi Casas i Roca^{a*}

^a Doctor en Història per la Universitat Pompeu Fabra

RESUM

La Universitat de la Selva de Mar és un bon exemple de com la reconducció d'un deute llargament acumulat, mitjançant una concòrdia amb tots els creditors censalistes, podia resultar de complicada a causa dels entrebancs administratius generats per una estructura enormement centralitzada i jerarquitzada i, a conseqüència d'això, lenta, com era la monarquia borbònica del segle XVIII. D'una banda, les exigències i els tràmits de tot tipus per aprovar la imposició d'un quinçè sobre els productes de la terra i el mar, més de nou anys de gestions; d'altra banda, el contenciós entre dos organismes essencials de la monarquia a Catalunya, la Reial Audiència, de llarga tradició, i la Intendència, d'implementació més recent però destinada a substituir l'anterior en matèria de control de les finances municipals, especialment a partir de 1760.

Paraules clau: Universitat, censal, concòrdia, quinçè, Reial Audiència, intendent.

Selva de Mar: local debt versus Bourbon bureaucracy, 1758-1775

ABSTRACT

The Universitat of Selva de Mar is a good example of how complicated a debt adjustment after a substantial debt accumulation by means of an agreement with all the creditors/lessors could become because of the administrative constraints created by a vastly centralized structure; therefore, it was also a slow process, just as the Bourbon Monarchy was in the XVIII century. On the one hand, the requirements and procedures of all kinds that were needed to approve the application of a quinçè on land and sea products which meant more than nine years of procedures. On the other hand, the litigation between two key bodies of the monarchy in Catalonia, the Reial Audiència, which had a long tradition, and the Intendència, which had just been implemented and was intended to displace the latest in terms of local finance control, particularly as of 1760.

Keywords: Universitat (legal term referring to the inhabitants of a village), censal (perpetual document issued as public debt), concòrdia (economic debt agreement between a University and its creditors), quinçè (contribution corresponding to the fifteenth part of the harvest), pensió (interests generated by a censal), Reial Audiència (Highest Court of Justice in Catalonia during the Modern Age), and Intendent (high-ranking official or administrator in charge of the Treasury).

1. Aquest article forma part d'un estudi més ampli sobre l'endeutament municipal a la Catalunya dels segles XVII i XVIII. El text es basa en el buidatge de l'expedient (signatura) 22.907 del fons de plets civils de la Reial Audiència, Arxiu de la Corona d'Aragó. El fet que el fons arxivístic de la Selva de Mar, d'acord amb el quadre de fons i la informació rebuda per l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà, només disposi de documentació a partir de mitjan segle XIX, ens ha impedit ampliar el contingut d'aquest article i, per tant, veure l'evolució dels fets a partir de 1775.

* Correspondència: Jordi Casas i Roca
E-mail: jordicasasroca@movistar.es

Recepció: 19/05/2018 • Acceptació: 27/09/2018

DOI: 10.2436/20.8010.01.240

Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos (AIEE), Figueres, vol. 49 (2018), pàg. 67-88

Durant l'edat moderna les dificultats de tot tipus que visqueren els llocs, les viles i les ciutats de Catalunya obligaren les seves universitats, és a dir, el conjunt de veïns o caps de casa, a endeutar-se. Aquest fet, la majoria de les vegades, els portava a oferir una concòrdia als creditors censalistes per tal d'organitzar el retorn del deute, les pensions anuals i la redempció dels censals; de bon grat o, en cas contrari, recorrent a la Reial Audiència perquè aquesta compel·lís els creditors a signar-la. Mantes vegades els recursos previstos per eixugar el deute molt aviat es mostraven insuficients o les necessitats sobrevingudes malbarataven les previsions, aleshores tornava a intervenir-hi la Reial Audiència, però aquest cop a petició dels creditors, la qual cosa solia comportar una amenaça d'embargament dels béns dels veïns i, s'arribés a concretar l'amenaça o no, la signatura d'una nova concòrdia.

El cas de la Selva de Mar, almenys pel que fa al tercer quart de segle XVIII, no fou aquest. Tot indica, com veurem, que el deute acumulat podia reorientar-se mitjançant la concòrdia que signà la Universitat amb els seus creditors, tots ells sense excepció. Els inconvenients, anteriors i posteriors a la concòrdia, vingueren de l'administració borbònica, a causa de la seva lentitud i de la lluita de competències entre la Reial Audiència i la Intendència de Catalunya. Però abans d'entrar-hi, direm quatre coses de la vila d'aquell període.

La Selva de Mar havia format part de la vegueria de Girona, sotsvegueria de Besalú, fins al 1716, a partir d'aquesta data s'integrà al corregiment de Girona. En termes jurisdiccionals, depenia del monestir de Sant Pere de Rodes, pel que fa a la jurisdicció civil, i del comte d'Empúries, els ducs de Medinaceli a partir del segle XVII, pel que fa a la jurisdicció criminal. La vila visqué l'empenta demogràfica i econòmica que caracteritzà la Catalunya del segle XVIII, de tal manera que passà dels 572 habitants de 1718 als 1.561 de 1787. Durant els anys que estudiarem, la vila era eminentment pagesa, el cens de Floridablanca, del darrer any esmentat, comptabilitza un 84% de la població activa com a pagesos o jornalers. El conreu de la vinya i l'olivera era complementat per la pesca, la qual va originar, a partir de principis de segle XVIII, el nucli mariner que el 1787, no sense problemes i mitjançant una reial cèdula del 31 de juliol, es convertí en vila reial, la qual tornà a la jurisdicció del monestir de Sant Pere de Rodes el 1790. La nova vila reial s'emportà un 85% del territori i més de la meitat de la població. El nou Ajuntament es constituí el 28 d'agost de 1787.²

Vegem com anaren les coses. El 22 de setembre de 1758 els regidors de la vila es dirigeixen al Consell de Castella³ per explicar-li que *“para subvenir a las urgencias*

2. Frederic MARÉS DEULOVOL, “Port de la Selva. Notas históricas (primera parte)”, *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, volum 8 (1970-1971), especialment el capítol V.

3. Una reial cèdula del 7 de juny de 1753 establí que, per una vegada, els ajuntaments podien demanar a través de la Reial Audiència del Principat la imposició d'arbitris o altres mitjans per pagar pensions i endarreriments, a manca d'altres recursos; però amb el benentès que l'aprovació depenia del monarca i que habitualment la petició s'havia de dirigir directament a ell.

con que se hallava el Común de ella, por causa de las guerras y otras calamidades, assí en esta centuria, como en la antecedente, havia tomado aquel Común diferentes cantidades à censo (per censal) que impuso sobre los propios, y haciendas de sus vezinos, que con los réditos, que de ellos se estaban deviendo pasavan en el día de veinte y siete mil libras moneda barcelonesa en favor de diferentes comunidades y de algunos particulares, cuyo atraso provenía de que sus propios, que consistían en un mesón, panadería, carnicería, y gabella solo produçian cinquenta, y dos libras, y media annualmente, por arriendo, y no alcansavan para la mitad de los gastos precissos de salarios, y otros indispensables de dicho Común”.⁴ Res que no passés en molts altres llocs: un deute incapaç d'eixugar amb els ingressos ordinaris de la Universitat. Tot plegat “motivava el ser frequentemente molestados por los acrehedores con execuciones, y otros premios”, tenint en compte que la vila desitjava “evadirse de ellos, y satisfacer á dichos acrehedores en el modo y forma, que menos sensible fuese”, havien arribat a la conclusió que “el más suave sería el imponerse un derecho de quizenzo, sobre todos los frutos que se cogiessen en el término, y parroquia de dicha villa, assí en tierra, como de mar, aplicando su producto a la satisfacción de los réditos que estaban deviendo de los citados censos, y de redención de sus capitales”. Tampoc res de nou: una imposició sobre la producció agrícola de la vila, encara que, en aquest cas, també s’hi afegeix allò que es tregui del mar; la figura triada és el quinzè, es a dir, una part de cada quinze unitats collides o pescades.

Allò que ens interessa destacar és la lentitud amb què reaccionà l’administració, amb el benentès que no pretenem insinuar que aquest cas és excepcional, ans al contrari, és una mostra representativa del que passava. El Consell de Castella, un cop escoltat el seu fiscal, emeté un decret el 9 de gener de l’any següent, el qual fou enviat a la Reial Audiència de Catalunya el 12 de febrer. En aquest decret, el Consell deia a l’Audiència que demanés als regidors la informació següent: a) els ingressos anuals (de fet, els regidors ja els havien indicat); b) les despeses anuals i les possibilitats de reduir-les; c) quins censals s’imposaren legítimament, quins s’havien imposat abans o després de 1716 i per quins motius;⁵ d) l’import dels

4. En els textos, tant els escrits en castellà com en català, hem conservat l’ortografia original, només hem posat accents i algunes puntuacions complementàries per fer la lectura més àgil.

5. El reial decret del 16 de gener de 1716, conegut com a decret de Nova Planta, establia en el seu article 32 que els regidors “no puedan hacer enajenación ni cargar censos, si no es con licencia mía (del rei), o del Tribunal a quien lo cometiéramos”. Per si no havia quedat clar, una resolució del Consell de Castella del 12 de març de 1718, en resposta a una consulta de l’Audiència catalana, deia que “la concesión de Arbitrios, empeños de Propios, enagenaciones, cargas de censos, y demas arbitrios semejantes, es tan inseparable de la Regalía de S.M., que ni el Consejo, sin preceder la consulta ordinaria del viernes á S.M., puede conceder semejantes facultades: por lo que mando á la Audiencia, no admita semejantes facultades ni peticiones; sinó que los pueblos acudan al Consejo en la forma que lo executan en estos Reynos de Castilla” (el text destacat en rodona és nostre). És a dir, la creació i venda d’un censal havia de ser autoritzada pel rei. Cal tenir-ho en compte pel que direm d’immediat.

capitals; e) si es deu alguna cosa d'endarreriments (pregunta ociosa i quasi irònica, ja que els regidors havien indicat que les pensions endarrerides superaven les 27.000 lliures); e) quina quantitat produirà el quinzè; i f) si pot imposar-se una mesura més suau. La resposta al Consell de Castella és del 12 d'octubre de 1764, la Reial Audiència havia trigat cinc anys i mig en reunir la informació. El 16 de novembre d'aquell any el Consell de Castella indicava a la Reial Audiència que digués als regidors que proposessin una concòrdia raonable als creditors i que aquesta fos avisada en cas que algun es negués a signar-la. La concòrdia, de la qual parlarem tot seguit, se signà per part de tots els creditors entre el 29 de gener i l'11 de febrer de 1765. La Reial Audiència no la trameté al Consell de Castella fins al 7 de juliol d'aquell any. Encara es demanà un informe a la Reial Audiència, el qual fou enviat el 27 d'agost de 1766. Finalment, la petició passà a consulta reial el 20 de setembre de 1767 i el 18 de gener de l'any següent s'emetia una carta aprovant la concòrdia signada i concedint a la vila un quinzè per a un període de 30 anys, amb l'obligació de donar comptes anul·lament a la Reial Audiència (aquesta qüestió, com veurem, tindrà força importància). L'autorització fou registrada per la Reial Audiència el 21 d'abril de 1768 i per la Intendència el 16 de maig d'aquell any. Com que els matriculats de marina estaven afectats pel quinzè, calgué l'autorització del Consell de Guerra, el qual l'emeté el 24 de febrer de 1768. En definitiva, entre la petició del quinzè i la seva autorització passaren més de nou anys, una lentitud en què destacà especialment la Reial Audiència. No cal dir que, mentrestant, les pensions impagades s'anaven acumulant.

És hora de parlar de les principals característiques de la concòrdia.⁶ En primer lloc es recordaven els imports del deute: un total de dinou censals per un import de 16.441 lliures, unes pensions anuals que sumen 493 lliures 4 sous i 8 diners i uns endarreriments fins a l'any 1764 que importen 13.982 lliures i 9 diners (vegeu l'apèndix 1).⁷ El primer que cal dir és que la quantitat no quadra amb la informació

6. A diferència dels altres dos documents que transcrivim, en aquest cas hem preferit no fer-ho. Per dues raons: la major part de la concòrdia està formada per la relació dels censals, la qual hem resumit en l'apèndix 1; i d'altra banda, hem volgut estalviar la reproducció d'un aparell formal força pesat i reiteratiu.

7. Sabem que el 1668, any en què la Universitat proposà una concòrdia als seus creditors, el capital censal era de 13.081 lliures, les pensions anuals de 654 lliures 1 sou i es devien moltes pensions endarrerides. Així, doncs, en quasi cent anys, entre 1668 i 1764, només es llueixen 4.403 lliures, mentre que es generen censals nous per un import de 7.763 lliures (un saldo negatiu de 3.360 lliures), sempre partint de la base dels censals contemplats en la concòrdia de 1765, per la qual cosa cal suposar que es van lluir: 1.000 lliures dels Serinyana de Cadaqués, 1.000 lliures dels Iglésies de Valveralla i 2.600 lliures (set censals) d'Antoni Sastre i Climent de la Selva de Mar. D'altra banda, la Universitat declarava uns ingressos que multiplicaven per tres els de mitjan segle XVIII, 150 lliures; absolutament insuficients per eixugar el deute, això sí; sobretot tenint en compte que 100 lliures estaven compromeses com a donatiu al rei per ajudar a construir les fortificacions. Pere GÍFRE i RIBAS, "Universitats i fiscalitat comunitària. Les universitats del comtat d'Empúries, 1659-705", *Recerques. Història, Economia, Cultura*, 33, (1996), p. 57 i 61.

inicial feta arribar al Consell de Castella. L'octubre de 1758 s'indicava que els endarreriments superaven les 27.000 lliures, és a dir, el doble del que diu la concòrdia. El seu text sembla donar l'explicació quan diu que només contempla "*diez y nueve censales que tomó para acudir á las graves urgencias, que se ofrecieron antes de la nueva planta de Gobierno*", és a dir, no té en compte cap censal posterior a 1716, per la qual cosa hem de suposar que no comptaven amb l'aprovació reial, en paraules del Consell de Castella, no estaven imposats legítimament.⁸

Així, doncs, per parlar de les característiques del deute de la Selva de Mar, només ens podem referir als censals que coneixem i que formen part de la concòrdia que venim comentant. D'una part, interessa destacar la composició social dels censalistes: un 34% són comunitats del clero secular, un 20% comunitats del clero regular, un 16% particulars i un 30% està en mans d'una Universitat, la de Llançà, si ho hem deixat per al final és per indicar la seva excepcionalitat, el més habitual és que les universitats estiguessin carregades de censals, no pas que fossin creditors censalistes.⁹ Això distorsiona una mica la composició social dels censalistes, ja que l'habitual en aquella època era que el clero ocupés un lloc més destacat. Pel que fa a l'origen cronològic del deute, veiem que un 11% és anterior a 1640; un 42% s'origina entre 1641 i 1652 (guerra dels Segadors); un 42% entre 1653 i 1704, però d'aquest percentatge un 91% entre 1681 i 1683 (és el període de la venda del censal a la Universitat de Llançà, en desconeixem les causes); i un 5% entre 1705 i 1715 (guerra de Successió). En definitiva, una bona part del deute cal atribuir-lo a les guerres del segle XVII, ja que l'impacte de la guerra de Successió no el coneixem del tot, els censals posteriors a 1716 no estan contemplats. En tot cas, cal recordar que l'octubre de 1758 els regidors parlaven de les guerres de les dues centúries.

Altres coses que cal destacar de la concòrdia. S'insisteix en les moltes despeses de la Universitat, al marge del deute censal, entre les quals destaquen especialment, "*la más principal obligación de Reales imposiciones, Real Catastro, Alojamientos, y otras pertenecientes al Real Servicio de su Magestad que Dios guarde*". A les necessitats clàssiques de manteniment de l'exèrcit s'hi ha sumat el cadastre, una imposició que, sortosament, a aquestes altures ja no representa la pressió fiscal dels primers anys, que havia estat asfixiant. S'aclareix que pagaran quinzè tant els productes que paguen delme com els que no el paguen. S'especifica que un any es pagaran pensions senceres i l'altre es redimiran o lluiran censals, "*assí alternativamente hasta extinguir del todo dichas cargas*". Si l'any que es paguen

8. De fet, el darrer censal previst és de l'1 de maig de 1716. Recordem que a l'inici s'originà un cert desconcert, la Reial Audiència de Catalunya hagué de demanar aclariments. Vegeu la nota 6.

9. El 1669 la distribució era força diferent: 63,80% en mans de particulars i 36,20% en mans eclesiàstiques, cent anys després el clero ha guanyat pes específic de manera clara. Pere GIRE i RIBAS, *op. cit.*, p. 59.

pensions sobre diners, aquests s'aplicaran l'any següent a redimir censals. L'elecció dels censals a redimir es farà per sorteig, el dia de sant Joan del mes de juny, mitjançant rodolins introduïts en una bossa, els quals seran extrets per "*un muchacho pequeño*". Ara bé, si algun o alguns dels censalistes ofereixen una rebaixa o condonació de les pensions degudes, en tal cas aquests tindran prioritat. Un cop redimit el censal, se seguiran pagant les pensions pendents fins a cancel·lar el deute. Finalment, es nomenen dues persones, una per cada part, per administrar l'esmentat quinçè. L'Ajuntament, és a dir, els tres regidors més el batlle del "*Ilustre Cavildo de Monges del Real Monasterio de San Pedro de Rodas Señor, y Baron de la expressada villa*", Josep Capmany i Cervera, elegeix com a administrador o elet Francesc Climent, ciutadà honorat de Barcelona, però resident a la vila; els creditors elegeixen Josep Capmany i Godó, negociant de la vila.

La concòrdia és signada a la casa de l'Ajuntament el 29 de gener de 1765. La signen el tres regidors: Josep Capmany i Godó (que al seu torn ha estat elegit elet per part dels creditors), Francesc Rius (per ell signa Joaquim Casellas, apotecari i testimoni) i Pere Paronella i Matas. També signen els dos elets ja esmentats, els dos testimonis, l'apotecari Joaquim Casellas i el pagès Esteve Purcallas, i, naturalment, el notari, que és el de la vila veïna de Llançà, Joan Morales. Aquell mateix dia signen quatre censalistes, la resta ho faran durant el dies següents, fins a l'11 de febrer, en què signarà el capítol de Sant Pere de Rodes.

Durant els tres primers anys del quinçè, les coses foren molt favorables als interessos econòmics de la vila. L'ingrés anual quasi duplicà el previst. Si la concòrdia havia previst uns ingressos de 1.000 lliures/any, aquests, en el període comprès entre l'1 de juny de 1768 i el 30 de maig de 1771, foren de 5.734 lliures 2 sous i 6 diners, és a dir, 1.911 lliures/any. Ho sabem pels comptes que presentà l'Ajuntament a la Reial Audiència el 15 de setembre de 1771 (vegeu la reproducció del document a l'apèndix 2).¹⁰ El quinçè havia estat arrendat a tres persones: Pere Rubiés, negociant de la vila, que s'encarregà del quinçè del peix (un 15% del total) i de la partida de terra la Móra (un 28%); Pau Margarits, que col·lectà el quinçè de la partida de la costa de sant Baldiri (un altre 28%); i Francesc Morell i Matas, subdelegat de marina a la vila i col·lector del reial cadastre, que s'encarregà de la partida de Puig de Cunill (un altre 28%). En definitiva, el quinçè sobre les collites, que es repartí en tres parts iguals, representà el 84% del total col·lectat.

Els arrendataris del quinçè s'encarregaren de pagar directament als creditors les quantitats destinades a lluir censals o pagar pensions, així es desprèn tant de la liquidació presentada com de les èpoques signades pels creditors. La qual cosa no deixa de ser estrany, ja que, en teoria, era una tasca que corresponia

10. Anaven signats per Josep Morell, batlle; Francesc Rius, Esteve Purcallas i Joan Marés, regidors; Joan Colomer, síndic procurador, i Josep Feliu i Pairet, diputat del comú.

als dos elets o administradors. Vegem a què es destinaren aquestes 5.734 lliures 2 sous i 6 diners:

Creditor	Lluïció censals	Pagament pensions	Data	Arrendatari que fa el pagament
Rector del col·legi Sobreportes de Girona ¹¹	637ll 2s 6d		12/XI/1768	Francesc Morell, Pere Rubiés i Pau Margarits
Monestir de Sant Pere de Rodes	300ll		15/IV/1769	Pau Rubiés
Parròquia de la Selva de Mar	227l 12s 6d		12/VIII/1769	Pau Margarits i Francesc Morell
Josep Capmany i Godó	870ll		21/II/1770	Pau Margarits, Francesc Morell i Pere Rubiés
Convent de monges de Sant Daniel de Girona	1.153ll		20/II/1770	Francesc Morell, Pere Rubiés i Pau Margarits
Hereus de casa Vilosa, Climent i Hortal		100ll		Francesc Morell
Monestir de Sant Pere de Rodes		60ll 7s		Francesc Morell
Comunitat de preveres de Castelló d'Empúries		21ll 19s 5d		Francesc Morell
Monestir de Sant Pere de Rodes	1.092ll 4s		24/VI i 13/X de 1770	Francesc Morell, Pere Rubiés i Pau Margarits.
Hereus de casa Vilosa, Climent i Hortal	1.274ll 5s		Diverses dates	Pere Rubiés, Francesc Morell i Pau Margarits.
TOTAL¹²	5.554ll 4s	182ll 6s 5d		

11. Ens ha semblat interessant reproduir l'època de llució d'aquest censal (vegeu l'apèndix 3) perquè és la més completa que hem trobat i és una bona mostra de com es cancel·lava un censal. A més, ens aporta l'interessant informació, que no hem trobat en cap altre document, que la Universitat estava formada pels llocs de la Selva de Mar, la Vall i la Muntanya de Sant Baldiri.

12. De fet, la quantitat total pagada és de 5.885 lliures 9 sous, ja que a la quantitat pagada en concepte de llució i pensions, cal sumar-hi 149 lliures i 5 sous que havien prestat els obrers de l'església de la vila per pagar les despeses destinades a l'obtenció de l'autorització del quinzè. Cal dir que la liquidació manté discrepàncies amb les anotacions fetes al text que reproduïx la concòrdia, no són una translació fidedigna de la còpia de les èpoques que conté l'expedient.

Aquest quadre mereix dos comentaris:

a) Hi ha diferències entre les dades aportades per la liquidació de l'Ajuntament i les còpies de les èpoques que conté l'expedient. Les diferències fan referència al censal de 1.200 lliures del rector del col·legi Sobreportes de Girona, cal afegir-hi 362 lliures 17 sous i 6 diners, per tal d'assolir la quantitat de 1.000 lliures, que fou el que realment es pagà, el rector condonà les altres 200; i al censal de 1.200 lliures del convent de monges de Sant Daniel de Girona, cal afegir-hi 47 lliures, per tal d'assolir la quantitat de 1.200 lliures, que fou el que realment es pagà. Per tant, la liquidació inclou 409 lliures 17 sous i 6 diners menys del realment pagat. No sabem si es tracta d'un error, d'un intent de quadrar els números o si aquestes quantitats es pagaren amb posterioritat.

b) En rigor, durant aquests tres anys no s'aplicà la concòrdia, ja que aquesta preveia que el primer any es paguessin pensions, el segon es redimissin censals, i així successivament. Per tant, entre el primer i el tercer any s'haurien d'haver pagat pensions per un import de 986 lliures 9 sous i 4 diners, i la resta dedicar-se a la lluçió de censals; quan en realitat només es dedicà a pagar pensions menys d'un 20% del previst. No sabem si això es feu amb l'autorització dels creditors.

Independentment que es complís rigorosament la concòrdia, és un fet que durant aquest trienni va tenir efectes molt positius per als interessos de la vila, s'aconseguí amortitzar un 34% de l'import dels dinou censals previstos en l'acord amb els creditors. A aquest ritme es podia amortitzar la resta en un parell de triennis més, amb el benentès que quedarien per liquidar les pensions endarrerides, les que no fossin condonades pels creditors, import que, per elevat que fos, no requeriria exhaurir ni de lluny els trenta anys de quinzè concedits, especialment amb collites acceptables i amb escassos o inexistents anys de carestia. Però les coses es torçaren, almenys a curt termini. Vegem-ho.

La primera notícia que tenim dels problemes amb què es trobarà la vila, és l'escrit del 18 de maig de 1771 de Joan Torrent, regidor, oposant-se que s'arrendi el quinzè per 6.000 lliures. No obstant això, la Reial Audiència dona la seva autorització i el 21 de maig s'atorga escriptura d'arrendament a Pere Cervera, negociant de la vila, mitjançant el notari de Llançà Joan Morales. L'arrendament va de l'1 de juny de 1771 fins al 30 de maig de 1774. Cervera es compromet a pagar les 6.000 lliures durant el mes de juny de 1771, és a dir, es compromet a pagar al comptat.

Les coses es comencen a torçar quan l'intendent general de Catalunya, de fet el seu substitut, en una lletra de l'11 de juny del mateix any, ordena que quedi sense efecte l'arrendament i es torni a posar a subhasta, per tal que Benet Rubiés, que ha ofert 210 lliures més cada any, pugui presentar-se. A la vegada fa un recordatori del que diu la instrucció del 30 de juliol de 1760, a la qual ens referirem immediatament. No cal dir que els regidors protestaren davant la Reial Audiència a través del seu procurador, Antoni de Cortada. En un escrit del 8 de juliol descriuen d'on ve l'oposició: Benet Rubiés, l'altre oferent; Joan Torrent, l'esmentat regidor, i

Nicolau i Jaume Puignau, el primer figurarà després com a soci de Rubiés; indiquen que Rubiés no ha ofert pagar al comptat; informen que Cervera ja ha pagat; i, finalment, demanen que es derogui l'ordre de l'intendent.

La Reial Audiència es dirigeix a l'intendent el 12 de juliol, amb un escrit que reproduïx l'argument esgrimit pel procurador dels regidors: *“De lo arriba expuesto (un resum del procés de concessió del quinçè), y demás contenido en el mismo Real Despacho (el que concedí el quinçè) demuestranse con evidencia ser dicha Real Audiencia el único Juez competente para conocer del mismo, y demás dependientes de él, pues consta haber dado dicha Real Audiencia repetidos informes y practicado las diligencias prevenidas por el Real y Supremo Consejo, para la expedición del mismo Real Despacho, y asimismo la obligación en que se hallan sus principales (els regidors) en fuerza de aquel de dar cuenta, y razón annualmente a dicha Real Audiencia del producto de su impuesto y distribución, amás de lo que y atendiendo que el referido impuesto, no puede en modo alguno considerarse como emolumento del referido Común, por ser en substancia una sola obligación de los vecinos de dicha villa, para eximir y librar al mismo Común de los cargos, con que se hallaba antes vexado, parece que sin disputa alguna compete a dicha Real Audiencia y no a otro el peculiar conocimiento de aquel y sus dependientes”*. Els arguments no eren menors, el Consell de Castella havia deixat en mans de la Reial Audiència el control del quinçè i, per si això no fos prou convincent, es deia que el quinçè no formava part dels ingressos ordinaris de l'Ajuntament. Però, com veurem, l'intendent també tenia poderosos arguments, que resultarien ser definitius. Però no ens avancem.

El següent en intervenir fou l'alcalde major o tinent de corregidor de Girona, que actuava com a subdelegat de l'intendent al corregiment homònim.¹³ Aquest, en un escrit del 13 de juliol, ordenava arrendar el quinçè a Benet Rubiés, per un any i per un import de 2.210 lliures; a la vegada, imposava als regidors una multa de 100 lliures i una despesa de 26 lliures 8 sous i 6 diners per les gestions de l'escrivà i l'alguatzir, import que els regidors pagaren. A més, obligava Cervera a restituir a Rubiés el col·lectat fins aleshores, amb amenaça de multa de 50 lliures. I, finalment, obligava la vila a indemnitzar Cervera.

Davant l'exigència d'indemnització, els regidors proposaren fer ells la col·lecta del quinçè i, un cop completada, donar l'import a l'arrendatari que finalment obtingués l'arrendament. El problema, segons es desprèn d'un escrit dels nous arrendataris, és que Cervera ja havia lluit censals amb l'import compromès, recordem que durant el primer trienni els arrendataris pagaren directament els creditors, per la qual cosa aquells lliuren les 2.210 lliures a Cervera a compte del que ha pagat. Realment els

13. Es tracta de Josep Ignasi de Castellví i de Pontarro, que havia estat alcalde major de Vilafranca del Penedès entre 1767 i 1770 i interinament corregidor i subdelegat d'Intendència; prengué possessió del càrrec gironí el 22 de març de 1771 i l'exercí fins al 1774.

regidors tenien un problema. Com indemnitzarien la resta de l'import a Cervera, si és que realment aquest l'havia utilitzat per lluir censals?

Tres dies abans de l'escrit que acabem de comentar, el subdelegat de l'intendent a Girona ja havia ordenat a la Junta de Propis i Arbitris de l'Ajuntament de la Selva de Mar l'arrendament del quinzè a Rubiés.¹⁴ L'arrendament es feu davant el notari de Girona Bonaventura Bou i Guinart el 13 de juliol i els nous arrendataris foren Benet Rubiés (qui cal suposar germà de Pere Rubiés, arrendatari de l'anterior trienni, com hem vist), negociant, i Nicolau Puignau,¹⁵ pagès, els dos de la vila.

Mentrestant, l'intendent i la Reial Audiència seguiren el seu contenciós competencial. L'intendent envià el 31 de juliol una sol·licitud d'aclariment al Consell de Castella. No ens ha quedat clar si sol·licitava un aclariment sobre qui tenia la competència en litigi i només sobre la possibilitat que l'arrendament fos per a tres anys. Si hem de fer cas d'altres escrits seus, hauríem d'optar per la segona possibilitat, ja que l'intendent no tenia dubtes sobre quines eren les seves competències en aquest afer. Efectivament, el 29 d'agost contestava l'escrit de la Reial Audiència del 12 del mes anterior. Li recordà la legislació sobre el tema, especialment la instrucció del 30 de juliol de 1760 (capítols 4 i 5), el reial decret del 12 de maig de 1762 i l'ordre del 19 de maig de 1770. Fem-ne referència.

L'important instrucció del 30 de juny de 1760,¹⁶ en els seus articles IV i V era categòrica pel que fa a la qüestió que ens ocupa. L'article IV deia: *"Siendo los Intendentes de Exército y Provincia los sugetos á quienes S.M. por su integridad y conocimiento tiene fiado el cuidado de la policía y gobierno, y lo correspondiente á los asuntos respectivos á los manejos de Hacienda y Guerra (...), quiere S.M. que le tengan tambien de sus Propios y Arbitrios, y que tomen las providencias que estimen justas, para que su administración sea conforme á las intenciones del Rey"*. I el V: *"Será del cargo de los Intendentes hacer que todas las Justicias de*

14. Aquest organisme fou creat per la instrucció del 30 de juliol de 1760 ja esmentada, amb l'encàrrec d'administrar els fons municipals. Estava format pel corregidor o alcalde major i, on no existia, per l'alcalde (a Catalunya la seva funció la feia el batlle, fos reial o baronial; però la legislació estava pensada en termes més propis de la Corona de Castella), que la presidia, el regidor degà, el síndic procurador i l'escrivà de l'Ajuntament; a partir de 1767 s'hi afegiren els diputats del comú (amb vot) i el síndic personer (sense vot).

15. Segons una època del 15 d'abril de 1669, ja havia estat soci de Pere Rubiés, qui, com hem dit, suposem germà de Benet.

16. Aquesta instrucció, que cal emmarcar en el conjunt de reformes impulsades a escala municipal per Carles III, creà la Comptadoria General de Propis i Arbitris del Regne, a la qual se li encarregà la direcció, el govern i l'administració de les finances municipals. Establí la següent estructura jeràrquica: Consell de Castella/Comptadoria General de Propis i Arbitris → Intendent/Comptador de l'exèrcit i províncies → Corregidor/Subdelegació de la comptadorias → Ajuntament/Junta Municipal de Propis i Arbitris. Aquesta estructura, amb algunes interrupcions, subsistí fins a la quarta dècada del segle XIX. Es pot seguir la legislació que desenvolupà aquesta estructura a *Nueva colección de los reales decretos, instrucciones y órdenes de S.M. para el establecimiento de la Contaduría General de Propios y Arbitrios del Reyno...*, Madrid en la imprenta real, año de 1803.

cada Pueblo de los de su jurisdicción entiendan que los Propios los han de manejar con entera pureza, cortando todo monopolio y mala versación de sus productos; que los ramos arrendables se saquen anualmente á pública subasta, y se rematen en el mayor postor, sin que en los arrendamientos tengan parte directa las Justicias ni sus parientes". No sembla que aquesta norma deixés dubtes. En tot cas, un de sol, si els arrendaments només podien ser per a un any o no, que és el que sembla que tenia l'intendent general de Catalunya. Pel que fa al reial decret del 12 de maig de 1762, aquest recordava que l'únic organisme competent en el ram dels Propis i Arbitris, és a dir, les finances municipals, era el Consell de Castella, i que *chancillerías* i audiències havien d'inhibir-se en aquesta qüestió. I, finalment, l'ordre del 19 de maig de 1770, segons les paraules del propi intendent, "*mandó que en quanto al conocimiento que havia tomado esta Real Audiencia en los recursos que hacían los arrendatarios de los efectos de Propios, y Arvitrios, impidiendo con ello el que tubiere efecto lo resuelto en esta parte, y contraviniendo a lo preescrito en la Instrucción de 30 de Julio de 1760 y R. Decreto de 12 de maio de 1762: Cesase inmediatamente en (in)mizcuirse en el particular de los Propios y Arvitrios: que pasase a esta intendencia todos los recursos que se hallasen pendientes sobre ellos, para que por ella se les diese el curso competente; y para su cumplimiento comunicó carta acordada al regente de la misma, antecesor al actual*".¹⁷

L'escrit en què l'intendent recordava tota aquesta legislació, acabava amb una obvietat tenint en compte el seu contingut, demanava a la Reial Audiència que deixés de molestar-lo amb més requeriments. Però aquest organisme no es donà per vençut. Cal dir que la Reial Audiència havia enviat el 14 d'agost un segon requeriment queixant-se que l'intendent no havia contesta el primer del 12 de juliol. I encara n'envià un tercer, però això fou nou mesos després, exactament el 16 de maig de 1772. Ho feia després de l'informe favorable del seu fiscal i per dir el que ja havia dit en els dos anteriors. Aquest cop qui el rebé fou el titular del càrrec, Juan Felipe de Castaños, mentre que els dos anteriors els havia rebut el seu substitut interí, Francisco González de Menchaca.¹⁸

Abans de referir-nos a la resposta de l'intendent, cal dir que durant els darrers mesos de 1771 havien passat algunes coses importants. El 6 de setembre, el corregidor o governador de Girona es dirigia al batlle per advertir-li que no podien

17. Catorze dies després d'aquest escrit de l'intendent interí de Catalunya, una reial ordre tornava a recordar que tots els tribunals, *chancillerías* i audiències quedaven al marge de "*todo conocimiento en los asuntos de Propis y Arbitrios, así en lo gubernativo, como en lo contencioso*".

18. Juan Felipe de CASTAÑOS y URIOSTE (Portugalete, 1715-Valls, 1778) fou nomenat intendent de Catalunya el 20 de gener de 1763 i fou apartat del càrrec el setembre de 1776, acusat d'irregularitats financeres, fou substituït pel baró de La Linde. A partir de 1770 havia patit llargues absències per motius de salut, la qual cosa explica la presència del substitut interí, del qual no disposem de referències biogràfiques.

oposar-se a la col·lecta que havien de fer els arrendataris,¹⁹ sembla que els regidors havien començat la col·lecta del cànem. El 29 de setembre els nous arrendataris, seguint instruccions del corregidor, van fer un pregó anunciant la col·lecta del quinzè. Els regidors no es rendiren. El 2 de desembre dirigien un llarg escrit als arrendataris, en síntesi deien que ells s'havien ofert per col·lectar el quinzè i que els arrendataris havien d'abstenir-se de fer-ho. Aquests contestaren que no pensaven deixar de col·lectar i que si ho feia l'anterior arrendatari, de fet eren els regidors qui es proposaven fer-ho, el denunciarien. Per aquí la cosa no donava gaire més de si. No obstant això, el 15 de juny de 1772 l'apoderat dels regidors encara demanava a la Reial Audiència que pressionés l'intendent.

Però la Reial Audiència tampoc no tenia marge de maniobra. El 14 de juliol, l'intendent li fa arribar la resposta preparada pel seu fiscal, una resposta absolutament reiterativa: a) la competències en matèria de Propis i Arbitris és de l'intendent; b) és d'admirar, per estranyar, la insistència de la Reial Audiència; c) el tema ja ha quedat clar amb el recordatori de la legislació sobre la matèria de l'intendent en l'escrit del 29 d'agost de 1771; d) no té sentit fer una reunió entre un representant de la Reial Audiència i un de la Intendència per resoldre el contenciós, la primera ho havia demanat en el seu primer requeriment; i e) cal esperar la resolució del Consell de Castella, de la qual no sabem exactament què s'esperava. En definitiva, per aquí tampoc no hi havia gaire cosa a fer.

Sembla que finalment els regidors ho entengueren. Però cal esperar fins al 8 de gener de 1775, no tenim referències anteriors, data en què els regidors comuniquen el següent a la Reial Audiència: a) que l'intendent, a través del corregidor de Girona, els demana els comptes del quinzè en un termini de quinze dies, amb amenaça de multa, com sempre; b) que els del període 1768, 1769 i 1770 els van presentar a la Reial Audiència, cosa que ja sabem; c) que no n'han presentat més perquè estan pendents de la resolució del contenciós entre la Reial Audiència i la Intendència, la qual cosa vol dir que el Consell de Castella encara no s'ha pronunciat; i d) que la Reial Audiència els torni els comptes de 1768, 1769 i 1670 per presentar-los a l'intendent. En definitiva, els regidors es plegaven a les ordres de l'intendent. La Reial Audiència encara es resistia, però. Respongué als regidors que havia enviat una ordre al corregidor de Girona perquè sobresegués les seves ordres i que aquests fessin la presentació dels comptes a la sala de la Reial Audiència "*donde pende la competencia*". Realment, la resistència d'aquest organisme era admirable, si no fos perquè els perjudicats, amb tot aquest enrenou, eren els regidors i, en definitiva, la vila de la Selva de Mar.

19. El corregidor en aquells moments era Leopoldo de Gregorio Mauro, marquès de Vallesantoro, fill del marquès de Squilache i de Vallesantoro. Per decret de 3 d'abril de 1763 ascendí a mariscal de camp i a l'octubre de 1764 se'l nomenà governador militar i polític de Girona. Ascendí a tinent general a principis de 1770, passà a governador militar i polític de Barcelona per decret del 26 de març de 1772; deixà el càrrec per passar a la comandància general interina d'Extremadura el juliol de 1774.

En conclusió, la Universitat de la Selva de Mar, a diferència d'altres viles de la seva grandària i característiques, creà les condicions necessàries per liquidar amb un temps raonable el deute acumulat al llarg de cent cinquanta anys: una concòrdia signada amb tots els creditors i la imposició d'un quinzè sobre els productes de la terra i el mar. Les xifres dels primers tres anys de la seva aplicació són concloents, s'havia redimit el 34% del deute previst en la concòrdia. Les dificultats no vingueren, doncs, ni de la capacitat de sacrifici econòmic dels veïns ni de la manca d'iniciativa per arribar a un acord amb els creditors. Les dificultats, abans i després de la concòrdia, foren de caràcter administratiu, per no dir directament burocràtic. L'administració borbònica havia concentrat, especialment des de 1760, totes les decisions en matèria municipal en mans del Consell de Castella (o fins i tot del rei), la qual cosa feia exasperant qualsevol proposta o sol·licitud. Si a això li sumen que la Reial Audiència de Catalunya, el primer i ineludible esglau administratiu, no es caracteritzà, precisament, per la seva agilitat, podem arribar a entendre perquè passaren més de nou anys entre la sol·licitud del quinzè i la seva aprovació reial. Per si això fos poc, un cop posat en marxa el quinzè, la Intendència i la Reial Audiència s'enredaren en un plet de competències. Legislativament les coses estaven clares, l'intendent tenia totes les de guanyar, però no ajudà en absolut que en l'acte de concessió del trentè el rei deixés en mans de la Reial Audiència el control dels seus comptes. Afectava o no la hisenda municipal el quinzè? Aquest dubte fou plantejat pels regidors i la Reial Audiència el va fer seu. Era, potser, un compromís que establien directament els veïns amb els creditors censalistes, al marge de les finances ordinàries de la Universitat? L'interrogant era interessant però tenia poc recorregut. En totes les universitats, el pagament de pensions i fins i tot la redempció de censals formaven part de la comptabilitat municipal, especialment a partir de 1760 en què es formà un reglament dels ingressos i les despeses dels Propis i Arbitris de cada municipi. Ras i curt, era una estocada més a les competències que històricament havia tingut la Reial Audiència pel que fa al control de les finances municipals, especialment a través del paper de mitjancera entre universitats i creditors censalistes en matèria de concòrdies.²⁰

20. Vint anys després del contenciós que hem estudiat, exactament el 29 de maig de 1792, una reial cèdula rectificava una instrucció addicional del 16 de novembre de 1786, per la qual s'havien traspassat algunes competències als fiscals dels diferents consells i a les *chancillerías* i audiències, aquesta establia que *"cesase desde luego la observancia de la referida Instrucción adicional de 16 de Noviembre de 1786, y que se guarden y tengan su entero cumplimiento las anteriores resoluciones que gobernaban en el ramo de Propios, especialmente el Real Decreto de 30 de Julio de 1760, y providencias tomadas para su execucion, y reducir á efecto en todas partes el encargo particular que por él se hizo al Consejo sobre esta materia, con inhibición de todos los Tribunales, y de que se han seguido conocidas utilidades y ventajas á los Pueblos"*. En definitiva, es tornava a la situació que havia permès a l'intendent general de Catalunya desautoritzar la Reial Audiència. Aquest traspàs de competències a l'estructura creada a partir de la Comptadoria General de Propis i Arbitris del Regne va fer que aquest organisme passés dels nou empleats inicials (comptador general i vuit oficials) als quaranta de 1801 (comptador general, vint-i-cinc oficials, dos arxivers i dotze escriptors) i que a Catalunya aquest darrer any hi haguessin vint-i-tres empleats (el comptador principal i vint-i-dos oficials). *Guía y Estado de la Real Hacienda de España. Año de 1801, en la imprenta de Vega y Compañía, con Real Privilegio*, p. 105-106 i 253.

APÈNDIX 1: RELACIÓ DELS CREDITORS CENSALISTES DE LA SELVA DEL MAR EL 1764

Censalistes	Import dels censals (lliures)	Data del censal	Import de les pensions	Import de les pensions endarrerides fins al 1764
Obrers de l'església de Sant Esteve de la Mata de la Selva de Mar	50	23/III/1625	1II10s	31II
Els mateixos obrers	300	8/II/1643	9II	186II
Els mateixos obrers	228	3/II/1615	6II16s10d	216II10s
Els mateixos obrers	349	1/V/1716	10II9s9d	180II4s
Josep i Gertrudis Capmany Godó i Mercader, de la Selva de Mar	1.200	25/III/1651	36II	934II
Jaume Capmany, prevere de la vila	560	24/VIII/1681	16II10s	306II16s
Hereus de casa Vilosa, Climent i Hortal, fundació de Joan Climent Hortal, de la Bisbal	2.000	5/IV/1652	60II	1.802II
Els mateixos hereus	300	19/V/1704	9II	261II
Universitat de Llançà	5.000	7/IX/1683	50II	4.850II
Antoni Sabater, pagès de Roses	400	26/II/1651	12II	320II1s2d
El mateix Sabater	100	2/IV/1687	3II	72II
El monestir de Sant Pere de Rodes	1.500	6/IV/1614	45II	1.992II4s7d
El mateix monestir	201	31/XII/1711	6II7d	24II2s
El mateix monestir	300	9/XII/1713	9II	27II
Francesc Brugués, de Figueres	225	1/I/1696	6II15s	13II10s
Rector del col·legi Sobreportes de Girona	1.200	9/III/1652	36II	1.308II18s
Convent de monges de Sant Daniel de Girona	1.200	3/V/1652	36II	1.299II18s
Comunitat de preveres de Castelló d'Empúries	600	13/II/1652	18II	568II
Antoni Cervera, de la Selva de Mar	728	4/VII/1683	21II16s10d	312II10s
TOTAL	16.441		493II4s8d	13.982II 9d

APÈNDIX 2: LIQUIDACIÓ DEL TRENTÈ DELS ANYS 1768, 1769 I 1770 PRESENTADA PER L'AJUNTAMENT A LA REIAL AUDIÈNCIA EL 15 DE SETEMBRE DE 1771

Cuenta y memorial de Producto de tres años de un Quinzeno de frutos por mar y tierra impuesto por los vezinos y terratenientes de la Villa de la Selva de Mar y su término, y que con Provisión del Real y Supremo Consejo de Castilla en jornada de diez y ocho de Enero de mil setecientos sessenta y ocho fué aprobado para satisfacer à los Acreadores censalistas del referido Común, presentado por la Justicia y Regidores de la misma Villa del Corregimiento, insiguendo lo prevenido y dispuesto en dicha Real Provisión.

Primeramente: Consta por auto que passó ante Juan Morales notario de la Villa de Llançá en 26 de Junio de mil setecientos sessenta y ocho que los Magníficos Regidores de la expressada villa de la Selva de Mar arrendaron por espacio de tres años à Pedro Rubies negociante del Puerto de aquella villa el derecho del Pescado por precio de quinientas setenta y tres libras y quinze sueldos moneda de plata que en moneda barcelonesa suman los tres años..... 860 ll 12 s 6

Otro sí: Consta por auto que passó ante el mismo Morales notario en dichos día mes y año que los referidos Regidores de la predicha Villa arrendaron por espacio de tres años à Pablo Margarits labrador de aquella el derecho del Quinzeno de frutos de una partida de tierra del mismo término y territorio nombrada la costa de San Baudilio por precio de mil setenta y tres libras y cinco sueldos moneda de plata los tres años que en moneda barcelonesa suman..... 1.609 ll 17 s 6

Otro sí: Consta por auto que passó ante el referido notario en dichos día mes y año que los citados Regidores arrendaron por espacio de tres años à Pedro Rubies vezino de aquel Puerto el derecho del quinzeno de frutos de una partida de tierra del mismo término y territorio nombrada la Mora por precio de mil ochenta y tres libras quinze sueldos moneda de plata por tres años que en moneda barcelonesa suman..... 1.625 ll 2 s 6

Otro sí: Consta por auto que passó ante el dicho notario en tres de Julio de mil setecientos sessenta y ocho, que los dichos Regidores arrendaron por espacio de tres años à Francisco Morell y Matas subdelegado de Marina de la misma villa el derecho de Quinzeno de frutos de una partida de tierra del mismo término y territorio nombrado Puig de Cunill por precio de mil noventa y dos libras monenda de plata por tres años que en moneda barcelonesa suman mil seiscientas treinta y ocho libras según que de dichos arriendos consta por el certificado del mismo escrivano Morales que se presenta de número 1. Son..... 1.638 ll 2 s 6

Total de la suma..... 5.734 ll 2 s 6

Cuenta y data de la referida cantidad pagada á los Acreadores del Común de la referida villa en sus capitales de los censos y penciones adeudadas en moneda barcelonesa como se sigue.

Primeramente son de data ciento y ochenta y dos libras barcelonesas que ha pagado Francisco Morell de una parte, ducientas setenta y seis libras sinco sueldos Pedro Rubies de otra, y Pablo Margarits de otra parte ciento setenta y ocho libras diez y siete sueldos y seis dineros barceloneses al Retor del Collegio de Sobreportas de la Ciudad de Gerona à buena cuenta de la extinción de aquel censal de precio y propiedad mil ducientas libras barcelonesas que el syndico de dicha Universidad de la Selva vendió y creó originalmente à los nueve de Marzo de mil seiscientos cinquenta y dos en poder de Rafael Monras notario

de Gerona à favor del Reverendo Sebastian Güell Presbítero y Beneficiado de la Seo de Gerona como Administrador de dicho Collegio como parece de la época firmada por el mismo Retor en autos de Narciso Palahí notario de la referida Ciudad en doze de Noviembre de mil setecientos sessenta y ocho que se presenta signada número 2.
 Son..... 637 ll 2s 6

Otro sí: Son de data trescientas libras barcelonesas que han pagado Pedro Rubies, Thomás, y Nicolás Puignau por la extinción de un censo de precio y propiedad de igual cantidad vendido por Joseph Purcallas y Pedro Pablo Margarits todos de dicha villa à favor de Fray Juan Pablo Salvador monje obrero de San Pedro de Rodas con auto otorgado en poder de Miquel Berga notario de Llançà à los nueve de Noviembre de mil setecientos y treze, de cuyo censal estava cargada dicha Universidad en fuerza del auto de agnición de buena fe hecho à favor de los mismos vendedores de aquel como parece de la época firmada por el Ilustre Señor Abad y Cabildo de Monges Claustrales de San Pedro de rodas en autos de Juan Morales notario de la Villa de Llançà en quinze de Abril de mil setecientos sessenta y nueve que se presenta signada de número 3.
 Son..... 300ll

Otro sí: Son de data ducientas veinte y siete libras onze sueldos y seis dineros barceloneses que han pagado Pablo Margarits y Francisco Morell por la extinción de un censo de precio y propiedad de semejante cantidad que Juan Antonio Sabater y Francisco Camps de la Torra labradores de dicha villa vendieron y crearon à favor de los obreros de la Parroquial Iglesia de dicha villa con auto otorgado en la notaria pública de Llançà á los siete de febrero de mil setecientos y quinze del qual estava cargada dicha Universidad en fuerza del auto de agnición de buena fe otorgado á favor de dichos vendedores en la misma notaria en el día primero de Mayo de mil setecientos y diez y seis como parece de la época firmada por el legítimo Procurador de la Obra de la iglesia de dicha villa de la Selva en autos del Dr. Mariano Camps notario de la Ciudad de Gerona en doze de Agosto de mil setecientos sessenta y nueve que se presenta signada de número 4.
 Son..... 227 ll 11s 6

Otro sí: Son de data ciento setenta y ocho libras diez y siete sueldos y seis dineros barceloneses que ha pagado Pablo Margarits à cuenta de la extinción de aquel censal de precio de mil ducientas libras vendido por la Universidad y singulares de dicha villa à favor de Juan Marcader negociante de la misma villa con autos otorgados a los veinte y cinco de Marzo de mil seiscientos cinquenta y uno en poder de Miguel Angel Vinyas notario público de Llançà como parece de la época firmada por Joseph Capmany y Godó en nombre de curador de Ignacio su nieto impuber en autos de Joseph Antonio Mallachs notario de número de Barcelona en diez y nueve de febrero de mil setecientos y setenta que se presenta signada de número 5.
 Son..... 178 ll 17s 6

Otro sí: Son de data seiscientas noventa y una libras dos sueldos y seis dineros barceloneses que han pagado Francisco Morell y Pedro Rubies como à Arrendadores del referido Quinzeno esto es dicho Morell de una parte trescientas y catorze libras diez y siete sueldos y seis dineros y Pedro Rubies trescientos setenta y seis libras cinco sueldos barceloneses de parte otra á cumplimiento de la extinción del censal calendado en la carta de pago sobre signada de número 5. Como parece de la época firmada por el mismo Capmany y Godó en el referido nombre en autos de Joseph Francisco Claramunt y Cardines notario de número de Barcelona en veinte y uno de febrero de mil setecientos y setenta que se presenta siganda de número 6.
 Son..... 691 ll 2s 6

Otro sí. Son de data sete cientos noventa y cinco libras cinco sueldos barceloneses que han pagado Francisco Morell y Pedro Rubies como arrendadores del referido Quinzeno esto dicho Morell ducientas quarenta y dos libras quinze sueldos y dicho Rubies quinientas cinquenta y dos libras diez sueldos barceloneses á cuenta de la extinción de aquel censal de precio de mil ducientas libras barcelonesas vendido por el síndico de dicha Universidad á favor de la abadesa y Convento de Monjas de San Daniel de la ciudad de Gerona con auto otrogado à los treinta y uno de Mayo de mil seis cientos cinquenta y dos en poder de Agustín Sabarres notario público de Gerona como parece de la época firmada por la Ilustre Abadessa y Monjas de San Daniel de dicha Ciudad en autos de Narciso Palahí notario de Gerona en veinte de febrero de mil setecientos y setenta que se presenta signada de número 7.
Son..... 795II 5s

Otro sí: Son de data tres cientos cinquenta y siete libras quinze sueldos barceloneses que ha pagado Pablo Margarits á cuenta de la extinción del censal calendado en la carta de pago sobre signada de número 7 como parece de la época firmada por la dicha ilustre Abadeza y Monjas de San Daniel de Gerona en veinte de febrero de mil setecientos y setenta que se presenta signada de número 8.
Son..... 357 II 15s

Otro sí. Son de data ciento quarenta y nueve libras cinco sueldos barceloneses que ha pagado Francisco Morell á los obreros de la Iglesia de dicha Villa que havia subministrado la misma Iglesia para las costas del expediente del citado quinzeno, como parece de la consglnada firmada y sellada por la Justicia y Regidores con su finiquito de haver pagado que se presenta signado de número 9.
Son..... 149II 5s

Otro sí: Son de data cien libras barcelonesas que ha pagado el mencionado Francisco Morell á Don Pedro Nolasco de Marimon á cuenta de pensiones de los censales que dicha Universidad hazia y prestava al nombrado de Marimon juntos de precio y propiedad de dos mil tres cientos libras barcelonesas como parece de la consgina y finiquito que se presentan signados de número 10.
Son..... 100II

Otro sí. Son de data sessenta libras y siete dineros barceloneses que ha pagado dicho Morell al legitimo Procurador del Real Monasterio de San Pedro de Rodas á buena cuenta de las pensiones adeudadas de aquel censal de precio de mil y quinientas libras barcelonesas que dicha Universidad hazia y prestava al susodicho Real Monasterio como parece de la congina que se presenta signada de número 11.
Son..... 60II 7s

Otro sí: Son de data veinte y una libras diez y nueve sueldos y cinco dineros barceloneses que ha pagado el mismo Morell como á Arrendador predicho al legitimo Procurador de la Reverenda Comunidad de Presbíteros de la Villa de Castellón de Ampurias á cuenta de las pensiones devengadas de aquel censal de precio seis cientos libras barceloneas que la Universidad de dicha villa hazia y prestava á la referida Comunidad de Presbíteros como parece de la consgina que se presenta signada de número 12.
Son..... 21II 9s 5s

Otro sí: Son de data ciento y setenta y ocho libras diez y siete sueldos y seis dineros barceloneses que ha pagado Pablo Margarits al Ilustre Abad y Monjes del Monasterio de San Pedro de Rodas à cuenta de la extinción de aquel censal de precio de mil y quinientas libras vendido por la Universidad y singulares de dicha villa à favor del sussodicho Abad y

Monasterio con auto otorgado á seis de Abril de mil seiscientos y catorze en poder de Miguel Falcó notario de Castellón de Ampurias como parece de la época firmada por dichos Ilustres Abad y Cabildo en autos de Juan Morales notario de Llançá en veinte y quatro de Junio de mil setecientos y setenta que se presenta signada de número 13. Son..... 178 ll 17s 6

Otro sí: Son de data doscientos setenta y seis libras cinco sueldos barceloneses que ha pagado Pedro Rubies á cuenta de la extinción del censal calendado en la época sobre signada de número 13 como parece de la época firmada por el Ilustre Abad y Monasterio de San Pedro de Rodas en autos de Juan Morales notario de Llançá en veinte y quatro de Junio de mil setecientos y setenta que se presenta signada de número 14. Son..... 276ll 5s

Otro sí: Son de data ciento ochenta y dos libras barcelonesas que ha pagado Francisco Morell á cuenta de la extinción del censal calendado en la carta de pago sobre signada de número 13 como parece de la época firmada por el ilustre Abad y Monasterio de San Pedro de Rodas en autos de Juan Morales notario de treze de octubre de mil setecientos y setenta que presenta signada de número 15. Son..... 182 ll

Otro sí: Son data ciento setenta y ocho libras diez y siete sueldos y seis dineros barceloneses que ha pagado Pablo Margarits á cuenta de la extinción del censal calandado en carta de pago sobre signada de número 13 como parece de la época firmada por el Ilustre Abad y Monasterio de San Pedro de Rodas en autos de Juan Morales notario en treze de Octubre de mil setecientos y setenta que se presenta signada de número 16. Son..... 178ll 17s 6

Otro sí: Son de data ducientas setenta y seis libras cinco sueldos barceloneses que ha pagado Pedro Rubies á cuenta de la extinción del censal calendado en la carta de pago sobre signada de número 13 como parece de la época firmada por el Ilustre Abad y Monasterio de San Pedro de Rodas en autos del mismo Juan Morales notario en treze de octubre de mil setecientos y setenta que se presenta signada de número 17. Son..... 276ll 5s

Otro sí: Son de data ducientas setenta y seis libras cinco sueldos barceloneses que ha depositado Pedro Rubies como á Arrendador en virtud de consigna por la extinción de un censo al obtenedor de la Capellania de Vilossa como parece de la partida de depósito que se presenta signada de número 18. Son..... 276ll 5s

Otro sí: Son de data ciento setenta y ocho libras diez y siete sueldos y seis dineros barceloneses que ha depositado Pablo Margarits como á Arrendador y en virtud de consigna por la extinción de un censo de precio y propiedad junto de dos mil trescientas libras barcelonesas vendido por dicha Universidad y singulares á favor de Casa Vilossa a Don Benito de Marimon y Vilossa en la villa de la Bisbal poblado, como parece de la partida de depósito que se presenta signada de número 19. Son..... 178ll 17s 6

Otros sí: Son de data ciento ochenta y dos libras barcelonesas que ha depositado Francisco Morell en virtud de consigna por la extinción de un censo de precio junto dos mil trescientas libras barcelonesas vendido por dicha Universidad á favor de Casa Vilosa al mismo Dn. Benito de Marimon y Vilossa, como parece de la partida de solta que se presenta signada de número 20. Son..... 182ll

Otro sí: Son de data ciento ochenta y dos libras barcelonesas que ha depositado el referido Francisco Morell como á Arrendador y en virtud de consigna por la extinción del censo expressado en el número antecedente al mismo Don Benito de Marimon, como parece de la partida de solta que se presenta signada de número 21. Son..... 182ll

Otro sí: Son de data ciento setenta y ocho libras diez y siete sueldos y seis dineros barceloneses que ha depositado Pablo Margarits como á Arrendador y en virtud de consigna por la extinción del censo expressado en el número antecedente al mismo Don Benito de Marimon, como parece de la partida de solta que se presenta signada de número 22. Son..... 178 ll 17s 6

Otro sí. Son de data doscientas setenta y seis libras cinco sueldos barceloneses que ha depositado Pedro Rubies como á Arrendador y en virtud de consigna por la extinción del censo expressado en el número antecedente al mismo Don Benito de Marimon, como parece de la partida de solta que se presenta signada de número 23. Son..... 276 ll 5s

Total de la suma..... 5.885 ll 9s

APÈNDIX 3: ÈPOCA DE LLUÏCIÓ DEL CENSAL DE 1.200 LLIIRES DEL COL·LEGI DE SOBREPORTES DE GIRONA

Lluició y cessió de 1000 lliures barceloneses firma lo rector, y en est nom Administrador del collegi de Sobreportas de la present ciutat de Gerona â favor de Francisco Morell y Matas comissari de la Marina del Partit de la Selva de Mar en la vila de la Selva de Mar del present Bisbat de Gerona domiciliat.

En poder del Discret Narcís palahí Notari Públich Collegiat de Gerona als 12 Novembre 1768.

Fa fee jo Narcís Palahí Notari Públich Collegiat de la present Ciutat de Gerona per autoritat Real substituït del hereter de Don Joan Çarriera y de Gurb en lo temps, que visqué també Notari Públich Collegiat de la dita present ciutat de Gerona Batllia Vegueria, y sas pertinencias que en poder meu ha estat rebut un acte del tenor següent.

Jo Narcís Farró Prebere en Q.D.Dr. Beneficiat de la Iglésia de la Seu de Gerona Rector y en este nom Administrador del Collegi de Sobreportas de la present Ciutat de Gerona elegit y nomenat per lo Illustríssim y Reverendíssim Señor Bisbe de Gerona com de la mia elecció y nominació consta ab acte rebut en la Escrivania Episcopal de Gerona als vint y sinch de Abril de mil setcents seixanta y set; En dit nom de mon grat, y certa sciència fent emperò assò en forsa de facultat, y llicència â mi donada y concedida per dit Illustríssim y Reverendíssim Señor Bisbe de Gerona lo die present com consta ab patents letras despatxadas de la dita Escrivania Episcopal de la present Ciutat firmadas per lo Illustríssim y Reverendíssim Señor Bisbe referendadas per lo Dr. Francesch Befaras Notari Aposthòlich y Regint la dita Escrivania Episcopal, y selladas ab lo sello de la referida Escrivania que son del thenor següent: Nos Don Manuel Antonio de Palmero y Rallo, por la gracia de Dios y de la Santa Sede Apostólica Obispo de Gerona, y del Consejo de S.M. facit vos el Dr. Narciso Farró Presbítero Administrador del Collegio llamado de Sobreportas de la presente ciudad de Gerona salud en el Señor: Por quanto ohida vuestra exposición havemos entendido, que por parte de la Universidad, y singulares personas de los lugares de la Selva de Mar, de la Vall y Montaña de San Baudilio,

que juntos componen una misma Universidad se hos ha propuesto querrían y dezearian ellos redimir y quitar aquel censo, o, censal del propiedad mil y doscientas libras moneda barcelonesa que la dicha Universidad por medio de su síndico procurador y actor de la expressada Universidad de dichos lugares vendieron y originalmente crearon al Administrador de dicho Collegio con auto público que passó ante el D. Rafel Monrás quondam Notario público collegiado de Gerona à los nueve de Marzo de mil seis cientos cinquenta, y *dos*, y que la dicha redempción, y quitación harán si se les remite, y condona de la dicha propiedad la cantidad de ducientas libras de dicha moneda, de manera que firmándoseles luhición del íntegro expressado precio del expressado censal entregarán ellos de contado las restantes mil libras de la misma moneda y nos attendiendo nos consta sería muy difícil el cobro del íntegro precio del antedicho censal, y muy contingente el perderse del todo: Porende queriendo nos evitar esse prejuicio, y mirando la validad de dicho Collegio concentimos y con tenor de la presente damos plena facultad y licencia, y todo aquel Poder que de derecho se requiera à vos el dicho Dr. Narciso Farró Presbítero Administrador del susodicho collegio para que podáis recibir y cobrar de la predicha Universidad, o, de qualquier persona, o, personas en nombre de aquella las expressadas mil libras de contado y por medio de ellas hazer y firmar la dicha redempción y luhición del total precio del arriba dicho censal y assí mismo hazer la correspondiente remisión, y condonación de las antedichas ducientas libras, que son del cumplimiento de dicho precio; En cuya fee y testimonio mandamos dar las presentes firmadas de nuestra mano y selladas con el sello de nuestra Escrivania Episcopal, dadas en Gerona á los doze de Noviembre de mil setecientos sessenta y ocho = Manuel Obispo de Gerona= Por mandado de dicho Illustríssimo y Reverendíssimo Señor Obispo despacholas = Francisco Befara Notario del Vicariato Eclesiástico de Gerona: Confesso y regonech à Francisco Morell, y Matas comissari de la Marina del Partit de la Selva de Mar en la vila de la Selva de Mar del present Bisbat de Gerona domiciliat en nom seu propri y com à collector de la Real Imposició del catastro de la referida vila, y son terme, Pere Rubies comerciant del Port de dita Selva de Mar los dos presents, y a Pere (per Pau) Margarits pagès de la mateixa vila de la Selva de Mar encara que ausent, que baix lo pacte y esperansa de la cessió de drets infrascrita me han donat, y pagat en lo referit nom comptants realment y de fet en presència del Notari, y testimonis baix escrits per mans de dit Francisco Morell, y Pere Rubies mil lliuras barcelonesas à saber és lo dit Francisco Morell sinch centes quaranta, y quatre lliuras disset sous, y sis, esto és com à collector de la dita Real imposició del catastro en forsa de pòlissa à ell feta per los Magnífichs Regidors de la citada vila baix del primer dels corrents trescentas sexanta, y dos lliuras disset sous, y sis, y las restants cent vuitanta, y dos lliuras en nom seu propri, y de part del preu del arrendament per los dits Magnífichs Regidors de la enunciada vila à ell fet per temps de tres años, y tres enteras cullitas, que comensaran à córrer lo die primer del prop passat mes de Juny y finiran al últim de Maig de mil set cents setanta, y un del quinsè de fruits, y grans que durant dit temps se culliran en las terras ditas del Puig de Cunill del terme de dita vila ab acte rebut en poder del discret Joan Morales Notari Real y Públich de la vila de Llançà del dit Bisbat de Gerona als tres dies del prop passat mes de Juliol, y en forsa de altre pòlissa à ell feta per los mateixos Regidors en dit die primer dels corrents, lo dit Pere Rubies doscentas setanta, y sis lliuras sinch sous pagant aquellas de part dels preus de dits arrendaments per los referits Magnífichs Regidors de la expressada vila de la Selva de Mar à ell fets un és à saber per temps de semblants tres años que comensaren à córrer del dit die primer del mes de Juny prop passat en avant del quinsè de fruits y grans que durant dit temps se culliran en las terras del territori anomenat la Mora del terme de la citada vila y lo altre del quinsè del peix que per dit temps de tres años, que

comensaren à córrer lo die vint y quatre del dit y prop passat mes de Juny en davant se agafarà en lo Mar de dit terme ab dos distincs actes rebuts en poder del dit discret Joan Morales Notari als vint y sis dies del prop passat mes de Juny, y en forsa de altre pòlissa de semblant quantitat per los sobredits Regidores à ell feta baix diada de dit die primer dels corrents, y los dit Pau Margarits las restants cent setanta y vuyt lliuras disset sous y sis pagant aquella també de part del preu del arrendament por los prop dits Magnífichs Regidors de la dita vila de la Selva de Mar à ell fet per temps de semblants tres anys, que comensaren à córrer lo dit die primer del prop passat mes de Juny y finiran al últim Maig de mil set cents setanta y un del quinsè de fruits y grans que durant dit temps se culliran en las terras del territori de la costa de Sant Baldiri del terme de la mencionada vila de la Selva de Mar ab altre acte rebut en poder del dit discret Joan Morales notari lo mateix die vint y sis del mes de Juny prop passat, igualment en forsa de altre pòlissa à ell feta per los dits señors regidors baix dit die primer del corrent, y són y cedeixen totas ditas mil lliuras à mi en lo referit nom, ço, al dit collegi de Sobreportas feta à la Universitat de dita vila de la Selva de Mar gràcia y condonació de doscentas lliuras de dita moneda barcelonesa, per la restitució del preu y lluhició y quitació de tot enterament aquell censal de propietat mil doscentas lliuras y penció annual en temps de sa creació altres tants sous vuy en forsa de Real Pragmàtica trenta y sis lliuras barcelonesas, que Miquel Bonvesi sabater de la vila de Castelló de Ampurias del dit present Bisbat de Gerona en nom y com a síndich procurador y actor de la Universitat dels llochs de dita Selva, la Vall, y Montaña de Sant Baldiri, que junts fan una Universitat venè y creà al Reverent Sebastià Güell Prevere Beneficiat de la dita Iglésia de la Seu de Gerona com a administrador que aleshores era del expressat Collegi de Sobreportas y al mateix Collegi, y als seus successors en la administració de aquell ab acte rebut en poder del discret Rafel Monràs quòndam notari públich de dita present Ciutat de Gerona als nou dies del mes de Mars del any mil sis cents cinquanta y dos, per lo ingrès del qual censal y pencions de aquell degudas fou per lo Reverent Dr. Benet Pagès prevere aleshores rector y administrador del prop dit Collegi de Sobreportas firmada la concòrdia que entre la Universiat de dita vila de la Selva de Mar de una, y sos Acreadors de altre respective parts fou feta y firmada ab acte rebut en poder de dit discret Joan Morales notari als vint y nou Janer del mil set cents sexanta y cinch com de la firma de dita concòrdia per dit mon antecessor feta consta ab acte rebut en poder del discret Francisco Casanoves y Garriga notari públich de Gerona al primer de Febrer de mil set cents seixanta y cinch; Y així renunciant à la excepció de dit diner no comptat no hagut ni rebut y a tot dol frau y engany los fas, y firmo la present àpocha de dita quantitat pagada, y salva la cessió de drets infrascrita lluhició y extinció de tot enterament lo referit censal fent pacte firmíssim de no demanar per rahó de la propietat de aquell cosa alguna à dita Universitat en esdevenidor, salvo emperò à mi en lo referit nom, ço, al dit Collegi lo dret en lo cobro de las pencions y porratas vensudas, y degudas per dita Universitat del referit censal segons tenor de lo pactat ab la dalt dita concòrdia la present àpocha, y lluhició en res no obstant y per present convingut antes de la firma de la present sens emperò evicció, y obligació alguna dono en lo dalt dit nom, y cedesch als dit Francisco Morell, Pere Rubies, y Pau Margarits en noms llurs propis, y als llurs respective successors tots los drets, y accions de qualsevol espècies que sien à mi en lo enunciat nom ço al dit Collegi de Sobreportas pertanents, y espectants per rahó del sobredit crèdit vers, y contra la Universitat, y singulars personas de dita vila de la Selva de Mar y son terme, y los béns llurs, y altres qualsevols personas, y béns en virtut dels quals drets, y accions pugan ells, y cada un de ells assoles, y els llurs successors defensar llur respective arrendament per los Magnífichs Regidors de dita vila de la Selva de Mar à ells respectivament com dalt se ha dit

fet contra qualsevols personas, y altrament fer y usar de dits drets, y accions així com millor los apareixerà y hi haurà lloch en dret y posant à ells y als llurs successors en lloch, y dret meu, ço al dit Col·legi de Sobreportas, fas y constituesch à ells y als llurs respective successors en estas cosas ser señors, y procuradors per fer y executar tot lo que jo en lo referit nom de administrador de dit col·legi podia antes de la present època lluhició, y cessió de drets. Que fou feta y firmada en Gerona y en lo mateix col·legi de Sobreportas als dotse de Novembre de mil set cents seixanta, y vuit: essent presents per testimonis Nadal Moga estudiant en la present ciutat de Gerona residint, y Rafel Vila treballador de la expressada present ciutat de Gerona à estas cosas cridats y pregats. Y lo dit present señor otorgant al qual jo lo notari baix escrit fas fee conèixer ho sia firmat de la sua pròpia mà, y lletra = Dr Narcís Farró prevere en dit nom = En poder de mi Narcís Palahí notari.